Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kirjallinen asiantuntijalausunto
Talousvaliokunta 9. toukokuuta 2025

Asia: E 8/2025 vp, Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: kilpailukykykompassi EU:lle

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua. Pidämme huolestuttavana kehityssuuntaa, jossa kestävyyssääntelyä ryhdytään purkamaan. Euroopan kilpailukyky on isossa kuvassa riippuvainen ympäristökriisien torjunnasta, ja on iso riski että sääntelyn keventäminen syventää ongelmia ratkaisujen sijaan. Ympäristökriisien ratkaiseminen tulisi näkyä läpileikkaavana kaikissa kilpailukykykompassin toimissa. On järjenvastaista, että samaan aikaan kun jäsenmaat toimeenpanevat ennallistamisasetusta, mahdollistettaisiin toisaalla luonnon tilan heikentäminen kilpailukyvyn nimissä. Ympäristökriisien ratkaiseminen tulisi näkyä voimakkaasti Suomen kannassa.

Vähähiilistyminen ja kilpailukyky
Suomen kannassa nostetaan esiin pitkäjänteisen ja johdonmukaisen ilmastopolitiikan merkitystä EU:n kilpailukyvylle. Luonnonsuojeluliitto pitää pitkäjänteisyyttä tärkeänä periaatteena kaikessa ympäristöpolitiikassa, eikä pidä sääntelyn purkamiseen liittyviä toimia tällaisina. Lisäksi johdonmukainen ilmastopolitiikka luo pohjan paitsi ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi, myös tarvittaville investoinneille sekä teknologioiden kehittämiselle.

Eurooppalaisen teollisuuden vähähiilistäminen on välttämätöntä EU:n ilmastotavoitteiden kannalta, ja se tulee tehdä luontoa ja oikeudenmukaisuutta kunnioittaen. Suomi korostaa kannassaan biotalouden mahdollisuuksien huomioimista ratkaisuna vähähiilisyyteen, haitallista riippuvuuksista irtautumiseen ja huoltovarmuuteen. Luonnonsuojeluliitto kuitenkin huomauttaa, että ilman reunaehtojen asettamista biotalouden edistäminen todennäköisesti pahentaa luontokatoa, hidastaa vesistöjen hyvän tilan saavuttamista ja siirtää ilmastopäästöjä maankäyttösektorille. Suomen kantaa tulisi näiltä osin tarkistaa, biotaloutta voidaan edistää vain luonnon kantokyvyn rajoissa.

Riippuvuuksien vähentäminen ja turvallisuus
Luontokadon pysäyttäminen ja ilmastokriisin hillitseminen ovat myös omavaraisuutta ja turvallisuutta turvaavia tekijöitä. Luonnonsuojeluliitto on samaa mieltä siitä, että asioita on tarkasteltava kokonaisuutena, mutta tästä kokonaisuudesta ei tule unohtaa ympäristökriisien torjumista.

Suomen kannassa myös todetaan, että EU:n tulisi vahvistaa ja hajauttaa kriittisten mineraalien toimitusketjuja sekä vähentää liiallista riippuvuutta niiden tuonnista. Luonnonsuojeluliitto toteaa, että kriittisten mineraalien kohdalla on huolehdittava, ettei kaivoksille anneta teollisuuden tarpeiden nimissä mahdollisuutta ohittaa luonnonsuojelu-, vesipuite- tai kaivannaisjätedirektiivin mukaisia vaatimuksia. Kriittisten raaka-aineiden asetuksen (CRMA) mukaan strategisesti tärkeiden hankkeiden listalle pääseminen edellyttää muun muassa sitä, että hanke voidaan toteuttaa kestävästi, mutta komission julkaisemalla listalla on nytkin hankkeita, jotka uhkaavat luonnon monimuotoisuutta.

Sääntelyn yksinkertaistaminen
Sääntelyä ei pidä keventää luonnon tai ilmaston kustannuksella, ja kestävyyslainsäädäntö sekä sääntely eivät ole este kilpailukyvylle, vaan ne suojelevat ympäristöä ja turvaavat ihmisoikeuksia. Kilpailukykykompassin alla ehdotettu Omnibus I-paketti esittää muun muassa yritysvastuudirektiiviin muutoksia, jotka heikentävät direktiivissä säädettyjä ympäristöä ja ihmisoikeuksia koskevia velvoitteita. Tämän lisäksi komissio luo yrityksille epävarmuutta purkamalla juuri viime kaudella sovittua kestävyyslainsäädäntöä.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kirjallinen asiantuntijalausunto
Talousvaliokunta 9. toukokuuta 2025

Mikäli yritykset tarvitsevat kestävyysraportointivelvoitteiden toimeenpanossa enemmän yhtenäisyyttä tai ohjeistusta, komission tulisi toteuttaa se laatimalla tulkinta- ja soveltamisohjeita, sekä arvioimalla lainsäädännön vaikuttavuutta jo olemassa olevien menetelmien mukaisesti. Lainsäädännön muuttaminen ei ole ratkaisu, se lisää vain epävarmuutta ympäristön ja ihmisoikeuksien kustannuksella.

Rahoitus
Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että rahoituksen osalta Suomen kannassa tulisi näkyä ilmasto- ja luontotoimien rahoituksen tärkeys. Vastaavasti ympäristölle haitallisiin toimiin ei tule ohjata rahoitusta.

Lisätietoja:
ilmastoasiantuntija Nelli Immonen, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi